

Brusel 11. října 2024
(OR. en)

14272/24

FOOD 112
AGRI 717
VETER 122
PHYTOSAN 178
CONSOM 301
MI 849

POZNÁMKA

Odesílatel:	Předsednictví
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Výzvy, jimž čelí potravinový řetězec EU
	– <i>informace předsednictví</i>
	– <i>výměna názorů</i>

Za účelem přípravy zasedání Rady pro zemědělství a rybolov konajícího se ve dnech 21. a 22. října 2024 naleznou delegace v příloze poznámku předsednictví k výše uvedenému tématu.

Výzvy, jimž čelí potravinový řetězec EU

informace předsednictví

Potravinový řetězec EU, který zahrnuje zemědělství, odvětví zpracování potravin a nápojů, velkoobchod a maloobchod s potravinami a nápoji, jakož i stravování, zaměstnává 29 milionů lidí (14 % osob zaměstnaných v EU) a vytváří přidanou hodnotu ve výši 800 miliard eur (20 % hrubé přidané hodnoty v EU).¹

Provozovatelé v oblasti potravinového řetězce EU² se během své činnosti potýkají s očekávanými i neočekávanými problémy. Poměrně neočekávaně došlo k rozšíření nálezů zvířat (např. afrického moru prasat, influenzy ptáků) a škodlivých organismů rostlin (např. *Xylella fastidiosa*), což bylo zdůrazněno na summitu veterinárních služeb EU – západní Balkán a na zasedání vedoucích rostlinolékařských služeb EU, přičemž summit i zasedání se konaly letos na podzim v Budapešti. Mimořádná opatření příslušných orgánů v oblasti prevence potenciálních veterinárních/fytosanitárních krizí činila pouze v letech 2021–2022 více než 900 milionů eur³. V této části nejsou zahrnuty hospodářské ztráty provozovatelů v oblasti potravinového řetězce způsobené epidemiologickými opatřeními, omezením pohybu a zákazem vývozu.

¹ Klíčové údaje o evropském potravinovém řetězci, Eurostat, 2023.

² „Provozovatelé potravinářského podniku“ ve smyslu článku 3 nařízení (ES) č. 178/2002; „provozovatelé“ ve smyslu článku 4 nařízení (EU) 2016/429; „profesionální provozovatelé“ ve smyslu článku 2 nařízení (EU) 2016/2031.

³ Na základě žádostí členských států o grant.

Právní základ pro příspěvek EU na tato opatření stanoví Program pro jednotný trh⁴. Na základě předchozích let byla roční výše spolufinancování pro EU stanovena na 40 milionů eur s mírou spolufinancování ve výši 50–75 % (na základě HND na obyvatele žádajících členských států). Na žádost velké většiny členských států vyjádřenou na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov, které se konalo ve dnech 17. a 18. října 2022⁵, vyvinuly útvary Komise značné úsilí o přerozdělení dostupných fondů. Celkový rozpočet na spolufinancování byl však již stanoven až do konce roku 2027 v současném VFR, tudíž míra spolufinancování byla nižší. V závěrech Rady o spolufinancování fytosanitárních a veterinárních programů a mimořádných opatření ze strany Unie přijatých dne 24. června 2024⁶ však bylo znovu zdůrazněno, že pro provozovatele v oblasti potravinového řetězce EU a příslušné vnitrostátní orgány představuje i nadále výzvu šíření nově se objevujících a znovu se objevujících nákaz a škodlivých organismů (katarální horečka ovcí, mor malých přežvýkavců atd.).

Kromě ekonomických faktorů má prevence nákaz zvířat zásadní význam i v boji proti antimikrobiální rezistenci. Antimikrobiální rezistence, která je celosvětově jednou z nejsložitějších otázek v rámci přístupu „jedno zdraví“, neohrožuje jen lidské zdraví, ale také silně ovlivňuje bezpečnost potravin a potravinové zabezpečení.

Jedním z největších úspěchů evropské integrace je jednotný trh. Usnadňuje každodenní život evropských podniků i občanů, včetně jejich cestování, nákupů a kariérních příležitostí. Jednotný trh zůstává více než třicet let po svém vytvoření i nadále základním nástrojem pro zajištění růstu, prosperity a solidarity v EU. Stejně jako v jiných případech však nelze nikdy opomenout vůli a touhu po zlepšení.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/690 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí program pro vnitřní trh, pro konkurenceschopnost podniků včetně malých a středních podniků, pro oblast rostlin, zvířat, potravin a krmiv a pro evropskou statistiku (Program pro jednotný trh) a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 99/2013, (EU) č. 1287/2013, (EU) č. 254/2014 a (EU) č. 652/2014.

⁵ Dokument 13491/1/22 REV 1.

⁶ Dokument 11601/24.

Jedním z doporučení, na které upozornil bývalý italský premiér Enrico Letta⁷, je zlepšit kvalitu informací, aby spotřebitelé mohli činit informovaná rozhodnutí o nákupech. Již před deseti lety bylo v celé EU zaznamenáno 901 dobrovolných systémů označování potravin⁸ a jejich počet se od té doby ještě zvýšil. Stále více nových aspektů vede ke vzniku veřejných či soukromých iniciativ, jejichž cílem je poskytovat více informací o okolnostech dodavatelského řetězce (dobré životní podmínky ve výrobě, rezidua pesticidů, uhlíková stopa atd.). Ačkoli neharmonizované iniciativy by dokázaly lépe reagovat na místní/regionální či odvětvové potřeby v oblasti informací, v případě harmonizovaných řešení by provozovatelé v oblasti potravinového řetězce EU mohli více těžit z výhod jednotného trhu. Zohlednit by se také mělo přetížení informacemi, kterému mohou spotřebitelé čelit.

Zelená dohoda pro Evropu a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“⁹ umožnily vytvoření zelených aliancí pro udržitelné potravinové systémy mezi EU a všemi jejími partnery na dvoustranných, regionálních a mnohostranných fórech. Navzdory tomu, že byla do nově vyjednaných dvoustranných obchodních dohod zahrnuta ustanovení o obchodu a udržitelném rozvoji a/nebo udržitelných potravinových systémech, se obchodní dopady z hlediska rozdílů mezi výrobními normami EU a třetích zemí, pokud jde o veterinární/fytosanitární otázky a otázky dobrých životních podmínek zvířat, udržitelnost a informovanost spotřebitelů, značně liší.

Souhlasíte s výčtem výše zdůrazněných výzev a očekáváte jiné velké problémy, kterým by mohl potravinový řetězec EU v nadcházejících letech čelit?

Jaká opatření by podle vás přinesla přidanou hodnotu a pomohla zajistit konkurenceschopnost potravinového řetězce EU a zároveň by i nadále občanům EU poskytovala bezpečné a výživné potraviny v dostatečném množství?

⁷ Zpráva bývalého italského premiéra Enrica Letty o budoucnosti jednotného trhu, 2024.

⁸ Studie spotřebitelského trhu o fungování dobrovolných systémů označování potravin pro spotřebitele v Evropské unii (EAHC/FWC/2012 86 04), 2013.

⁹ Sdělení Komise – Strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy, 2020.